UCHYLAMY?

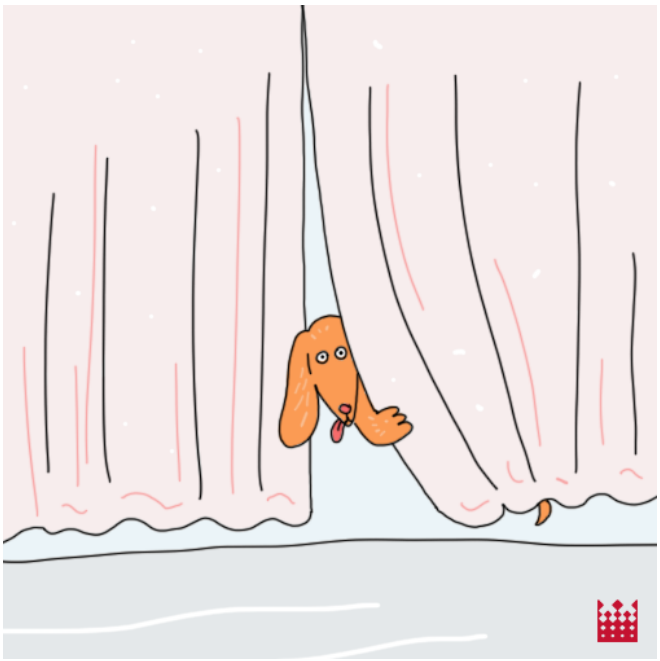

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

Czasownik UCHYLAĆ ma kilka znaczeń i w zależności od znaczenia łączy się albo z biernikiem, albo z dopełniaczem przyłączanych rzeczowników. Tylko kiedy używamy czasownika UCHYLAĆ w podstawowym znaczeniu, czyli ‘otwierać coś częściowo’, to możemy użyć zarówno biernika, jak i dopełniacza. Poprawnie zatem zarówno: uchylać pokrywkę na garnku, uchylać okno, uchylać żaluzje, uchylać rąbek kołdry, żeby wpuścić pod nią pieska, jak i: uchylać pokrywki, uchylać okna, uchylać żaluzji, uchylać rąbka kołdry, żeby wpuścić pod nią pieska. Kiedy unosimy nakrycie głowy, kłaniając się komuś, to UCHYLAMY KAPELUSZA (a nie: kapelusz) lub UCHYLAMY KASZKIETU (albo KASZKIETA, ale nie: kaszkiet). W tym znaczeniu bowiem poprawna jest tylko konstrukcja z dopełniaczem. Kiedy używamy czasownika UCHYLAĆ w znaczeniu ‘unieważniać; pozbawiać mocy prawnej’, to musimy posłużyć się biernikiem: Sąd okręgowy uchylił wyrok sądu rejonowego w sprawie o podburzanie do nienawiści na tle rasowym. Kiedy odchylamy się, usuwając się spoza zasięgu czegoś, co nam zagraża, to UCHYLAMY CZEGOŚ – OD CZEGOŚ, np. Błyskawicznie uchylał głowę od ciosów, tak że ręka przeciwnika trafiała w pustkę. Uwaga! – konstrukcja typu „uchylał głowę przed ciosem” – zamiast: uchylał głowę od ciosu – uchodzi za niepoprawną.